

Teorie státních intervencí

Stát jako nástroj koordinace a
regulace individuálních akcí

Osnova

- **Selhání trhu** v „klasickém“ smyslu (Pareto) jako argument pro státní zásah
- Teorie „**Druhý nejlepší**“ (Second best)
- Jiné důvody pro státní zásah – kolektivní volbu garance **vlastnických práv** a **koordinace** individuálních akcí

Selhání trhu

- trh = decentralizovaná rozhodnutí realizovaná pomocí tržního mechanismu vedou k Paretovsky optimální alokaci zdrojů
- selhání trhu = selhání efektivnosti (Paretovské, „first best“)

Příčiny „selhání trhu“

1. Přirozené monopoly (↗ MC, AC)
2. subjekty nejsou konkurující si „price-takeři“
3. nezpoplatněné externality z důvodu
 - nedostatku vlastnických práv
 - společné produkce
 - společné spotřeby
4. Neexistence trhu (asymetrie informací)
 - negativní výběr
 - morální hazard

Náprava selhání vládou

- pomocí donucení přinutit zakomponovat společenské náklady/přínosy
- vládní politika není nezbytně nutná pro alokaci zdrojů, ale je zdrojem informací, které subjektům chybějí ke „správnému“ rozhodnutí

Teorie „Second best“

- Existují trhy, kde „náprava tržních selhání“ vládou není úspěšná (Pareto efektivní)
- Nemožnost dosáhnout „First best“ na jednom dílčím trhu, vede k nesmyslnosti snahy po této efektivnosti na ostatních trzích

Teorie „Second best“

Lipsey, Lancaster (1956)

- „Jestliže jedno z Paretovských optim není dosažitelné, ostatní (ačkoli dosažitelné) nejsou žádoucí.“
- Neexistuje způsob jak porovnat „Second best“ stavy ve smyslu Paretovské efektivnosti

Jiné důvody pro státní zásah

- Jednotlivci sledující svůj sobecký zájem mohou společně profitovat ze směny
- Teorie „neviditelné ruky“ v podstatě předpokládá systém kolektivní volby

Neefektivnost anarchie

Osoba B

krást

nekrást

Osoba A

krást

(1)

8 ; 8

(4)

12 ; 6

nekrást

(2)

7 ; 11

(3)

10 ; 9

krást	(1) 8 ; 8	(4) 12 ; 6
nekrást	(2) 7 ; 11	(3) 10 ; 9

Neefektivnost anarchie

- Krádež je dominantní strategie
- Společnost přirozeně tíhne k posunu z (1) do (3) – kooperace
- Výsledkem je „konstituční smlouva“
 - systém vlastnických práv a způsobu jejich vymáhání
 - systém je veřejným statkem (dle Samuelsona)

Čistý veřejný statek

- statek, který **musí** být poskytován všem členům společnosti ve stejném množství
- definice nese dvě vlastnosti
 - společnou spotřebu/nabídku
 - nemožnost/neefektivnost vyloučení

Dělení statků

Vyloučení je
možné

Vyloučení není
možné

Je
společná
nabídka

Klubový statek

Veřejný statek

Není
společná
nabídka

**Soukromý
statek**

Společný

	Vyloučení je možné	Vyloučení není možné
Je společná nabídka	Klubový statek	Veřejný statek
Není společná nabídka	Soukromý statek	Společný

Velikost skupiny a dobrovolné přispívání na veřejný statek

Ostatní

S1

S2

S3

Jedinec

přispěje

R - C

R - C

-C

nepřispěje

R

0

0

		S1	S2	S3
přispěje		R - C	R - C	-C
nepřispěje		R	0	0

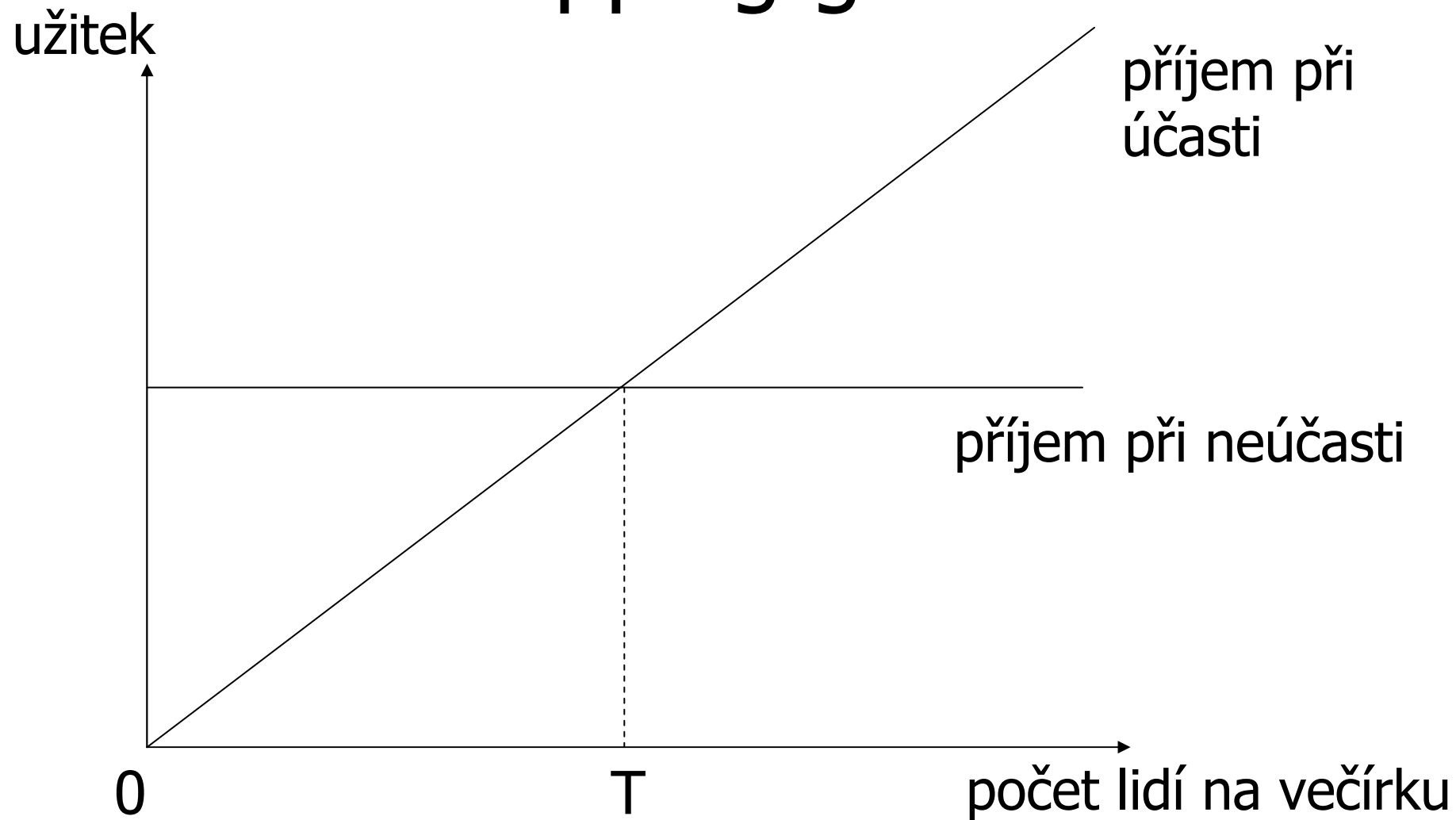
Veřejné statky a koordinace

		Osoba B	
		Strategie 1	Strategie 2
Osoba A	Strategie 1	a ; a	0 ; 0
	Strategie 2	0 ; 0	b ; b

Chicken game

		Osoba D	
		přispěje	nepřispěje
Osoba G	přispěje	(1) 3 ; 3	(4) 2 ; 3,5
	nepřispěje	(2) 3,5 ; 2	(3) 1 ; 1

Tipping game

Literatura k tématu

- BOADWAY, R., BRUCE, N. *Welfare Economics*.
- MUELLER, D. *Public Choice III*.
- HILLMAN, A. L. *Public Finance and Public Policy*.
- KYDD, A. *Formal Theory for Political Science* .
Lecture Notes.
- FIALA, P. *Skupinové rozhodování*.
- A další zdroje viz **www.is.muni.cz**